

**EDUCAȚIA MORAL-RELIGIOASĂ A ELEVILOR DIN CICLUL PRIMAR
PRIN PILDELE MÂNTUITORULUI ȘI FABULELE CULTE –
NIVELURI DE RECEPTIVITATE ȘI DIFICULTĂȚI**

**THE MORAL-RELIGIOUS EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS
THROUGH THE PARABLES OF THE SAVIOR AND RELIGIOUS FABLES –
LEVELS OF RECEPTIVITY AND DIFFICULTIES**

Adrian-Florentin DĂSCĂLESCU, profesor,
Liceul Tehnologic „Oltea Doamna”, or. Dolhasca, județul Suceava, România,
ORCID 0000-0003-1246-004X
adrian.dascalescu@ltdolhasca.ro

Adrian-Florentin DĂSCĂLESCU, professor,
Technological High School "Oltea Doamna", town Dolhasca, Suceava county, Romania,
ORCID 0000-0003-1246-004X
adrian.dascalescu@ltdolhasca.ro

CZU: 373.3.017.93

DOI: 10.46727/c.v2.21-22-03-2024.p296-303

Abstract. Analyzing the holistic development of the individual, it is found that moral-religious education complements the academic and technical aspects of education, contributing to the formation of a balanced student. having profound implications on individual and social development. The parables of the Savior Jesus Christ and religious fables play an essential role in this formation, transmitting universal moral principles, thus we consider a pedagogical research on the impact of these stories in the educational process to be crucial. The study starts from the hypothesis that an educational program focused on moral-religious behavioral modeling, focused on the Savior's parables and religious fables, can form a moral-religious behavior in students. The methodology comprises ascertainment and pre-testing stages, using systematic observation and questionnaire. The questionnaire covers students' perception of moral-religious education, their moral-religious reading experience, the relationship with the Church, school and family interactions, involvement in non-formal activities. The results of the pre-test show that the students appreciate the Religion class, but they do not significantly know the moral-religious parables. An intervention program could contribute to improving their moral-religious perceptions and knowledge. The proposed study makes significant contributions in understanding the impact of moral-religious education on students, supporting the need for the development of effective educational programs in this regard.

Keywords: moral-religious education, parables, religious fables, questionnaire, moral development

Examinând dezvoltarea integrală a individului, se constată că educația moral-religioasă completează și îmbogățește aspectele academice și tehnice ale procesului educativ. Un elev echilibrat nu doar acumulează cunoștințe solide, ci și construiește o bază morală solidă, care îl va ghida în toate aspectele vieții. Astfel, instruirea moral-religioasă a elevilor reprezintă un element esențial al educației, având consecințe profunde asupra evoluției individuale și a societății în ansamblu. Această formare nu doar ajută elevii să-și dezvolte caracterele și să abordeze valori etice și morale fundamentale, ci contribuie și la edificarea unei baze solide pentru o comunitate în care respectul, empatia și înțelegerea reciprocă sunt fundamentale. În acest context, cercetarea pedagogică asupra influenței pildeilor Mântuitorului Iisus Hristos și a fabulelor culte în procesul educativ devine o necesitate crucială în dezvoltarea și formarea

moral-religioasă a elevilor. Această abordare nu numai că aduce în discuție aspecte teologice esențiale, dar și explorează modul în care învățăturile și exemplul oferit de Mântuitorul Hristos, precum și de fabulele culte, pot influența în mod semnificativ caracterul și conduita morală a tinerilor. Prin intermediul Pildelor Mântuitorului și a fabulelor culte, pot fi transmise elevilor principii moral-etice universale, cum ar fi iubirea, iertarea, dreptatea, compasiunea, iar cercetarea pedagogică poate identifica modul în care aceste valori sunt percepute și, mai ales, internalizate de către elevi în comportamentul moral personal. De asemenea, tot acum se poate stimula gândirea critică și reflectivă a elevilor în privința aspectelor morale și religioase, încurajându-i să-și pună întrebări, să analizeze și să aplice învățăturile în contextul lor personal și social.

Ca ipoteză de pornire am propus elaborarea și punerea în practică la nivelul claselor din ciclul primar a unui program educațional concentrat pe modelarea comportamentului moral-religios, cu accent pe exemplul Mântuitorului prezentat în pildele Sale și pe învățăturile moral-religioase din fabulele culte, ce poate contribui la dezvoltarea, înțelegerea și adoptarea unui comportament moral-religios de către elevi. Variabila independentă constă în programul educațional ce se concentrează pe modelarea comportamentală moral-religioasă, având ca punct central exemplul Mântuitorului prezentat în propriile pilde și pe învățăturile moral-religioase cuprinse în fabulele culte. Variabila dependentă constă în comportamentul moral-religios al elevilor, evaluat în funcție de nivelul de cunoaștere și înțelegere a normelor morale, nivelul de abilitate în lecturare și nivelul de practicare a comportamentului moral-religios.

Eșantionul de subiecți a fost format dintr-un număr de 140 de elevi din clasele I-IV, de la Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” din Dolhasca, județul Suceava, România, reprezentând 100% din totalul participanților. În procesul de selecție a eșantionului de subiecți, am avut în vedere asigurarea reprezentativității acestuia, incluzând copii majoritari de religie Creștin Ortodoxă, alături de trei elevi aparținând Cultului Creștin după Evanghelie. Grupul este diversificat, având atât băieți, cât și fete, cu vârste cuprinse între 7 și 11 ani. Elevii provin din medii socio-economice variate, inclusiv din familii cu posibilități financiare ridicate sau scăzute, și sunt rezidenți atât în orașul Dolhasca, cât și în localitățile înconjurătoare (satele Poiana, Valea Poienii și Gulia), ceea ce considerăm că îi face reprezentativi pentru prezentul studiu. În funcție de clasa din care fac parte, A sau B, aceștia au fost împărțiți în două grupuri a câte 70 de elevi, unul de intervenție sau experimental, și unul de control sau de verificare.

Consultând o parte din literatura de specialitate, [6], [5], [4], [3], [7], [12], [2], dar și unele cercetări similare, [13], [8], [11], am concluzionat că este necesară introducerea unei etape cu caracter constatativ, și anume, etapa de constatare pre-experiențială sau etapa de pre-testare. În această fază, accentul s-a pus pe prioritizarea selectării eșantioanelor de subiecți, atât cel experimental, cât și cel de control, și a eșantionului de cunoștințe și deprinderi moral-religioase. Cercetând metodologia propusă de autoarele Liliana Saranciuc-Gordea și Ludmila Ursu [10], am ales ca metodologie utilizată pentru colectarea datelor în cadrul acestei cercetări atât metoda observației sistematice a comportamentului elevilor, desfășurată în timpul orelor de curs și în pauzele dintre acestea, cât și utilizarea metodei chestionarului.

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, prin termenul observație se înțelege „un procedeu al cunoașterii științifice care constă în contemplare metodică și intenționată a unui obiect sau a unui proces” [1, p.806]. Practica observației implică o monitorizare sistematică și intenționată a obiectelor, fenomenelor sau ființelor în starea lor naturală, adică în condiții

obișnuite de existență și manifestare. Scopul acestei abordări este de a obține o înțelegere cât mai profundă și de a dezvălui trăsăturile esențiale ale acestora. Este știut faptul că în cadrul unei cercetări, obiectivitatea trebuie să fie un criteriu esențial, însă uneori mai dificil de aplicat. S-a propus adoptarea unei metode de monitorizare intenționată a evenimentelor educaționale în condiții normale, fără intervenții, cu excepția cazurilor de violență, ce, din fericire, nu au avut loc. Observațiile au inclus lecții și comportamentul în pauze, surprinzând diverse aspecte, precum participarea voluntară, abordarea sarcinilor școlare și exprimarea opiniei. Fișele de observare au fost utilizate pentru a organiza sistematic observațiile, analizând modul în care elevii se implicau în rezolvarea sarcinilor și interacționau în cadrul lecțiilor și al pauzelor.

De asemenea, tot în cadrul cercetării, pentru colectarea datelor, s-a utilizat un chestionar focusat pe obținerea răspunsurilor în contextul temei, dar și a obiectivelor și ipotezei cercetării propuse, după cum arată cercetătorii Dorin și Monica Opreș [9, p.85], avantajul principal al chestionarului constând în capacitatea sa de a aduna informații de la un număr extins de subiecți, acoperind diverse aspecte, precum opinii, fapte, nevoi educaționale și interese specifice. În cadrul acestei cercetări, chestionarul aplicat a surprins percepțiile elevilor din ciclul primar de la Liceul Tehnologic „Oltea Doamna” din orașul Dolhasca, județul Suceava, cu privire la educația moral-religioasă din școală, lectura moral-religioasă, relația cu Biserica, interacțiunile din mediul școlar și din familie, precum și implicarea în activitățile nonformale. În introducerea chestionarului, recomandările pentru completare au fost prezentate atât în scris, cât și verbal, oferind claritate asupra modului de răspuns. Participanților li s-a explicat oral scopul chestionarului, subliniindu-se importanța onestității, și li s-a transmis că nu există răspunsuri corecte sau greșite, încurajându-i să răspundă conform propriilor convingeri. Chestionarul a cuprins șapte capitole distincte. Primul capitol a surprins datele de identificare ale participanților, în timp ce al doilea s-a focusat pe percepția elevilor referitoare la educația moral-religioasă în școală. Al treilea capitol s-a axat pe experiența de lectură moral-religioasă a elevilor, iar al patrulea a explorat aspecte ale relației elevilor cu Biserica. Capitolul al cincilea a surprins modul în care elevii se raportează la mediul școlar, iar al șaselea s-a concentrat asupra percepției elevilor cu privire la relația cu familia. În final, capitolul al șaptelea a acoperit percepția elevilor asupra activităților extrașcolare.

După examinarea răspunsurilor furnizate de elevii din ciclul primar, atât de către cei din eșantionul experimental, cât și din cel de verificare, am putut deduce mai multe concluzii. Astfel, în cadrul capitolului ce viza percepția educației moral-religioase, la itemul privind modul în care participă elevii la ora de Religie, s-a putut constata faptul că aceștia participă cu drag la această oră de curs, după cum se poate observa din figura numărul 1, în special datorită faptului că în acest cadru învață multe lucruri interesante, lecțiile fiind ușoare, dar și pentru că sunt atrași de atitudinea cadrului didactic la oră, având parte de jocuri didactice antrenante, din care învață multe „lucruri interesante despre Dumnezeu și alte chestii” (băiat, 10 ani, clasa a III-a).

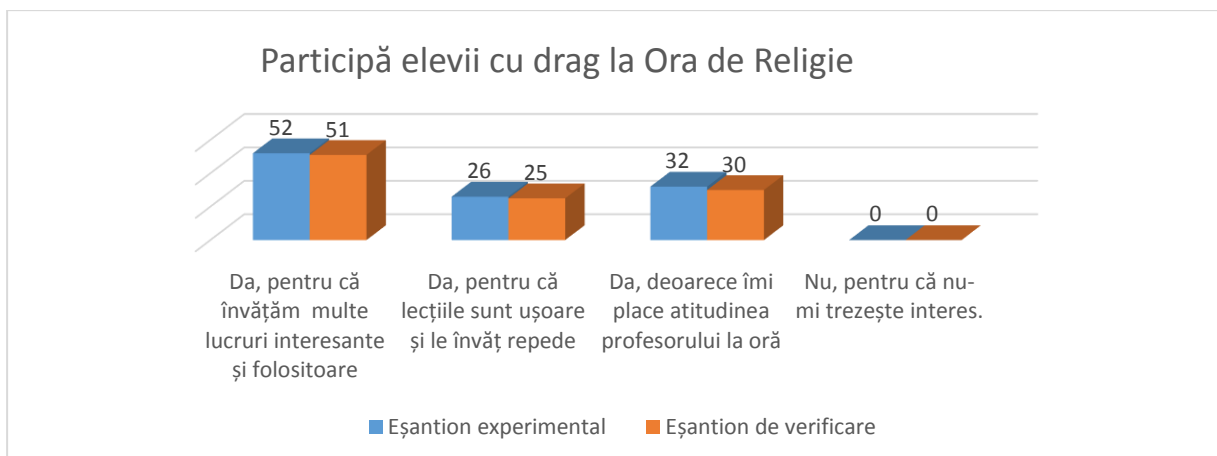

Fig. 1. Motivația pentru care participă elevii ciclului primar la ora de Religie, în pretest

Elevii au propus mai multe acțiuni pentru a face ora de Religie mai atractivă, evidențiind diferențe semnificative între cele două grupuri de elevi doar în ceea ce privește dorința elevilor din eșantionul de verificare de a se juca mai mult și de a participa la mai multe activități suplimentare. În privința clasei în care au început să îndrăgească ora de Religie, elevii au menționat că această disciplină a început să devină interesantă începând cu clasa pregătitoare și până în clasa a IV-a, motivele alegerii acestor clase incluzând descoperirea de noi informații despre Dumnezeu, primirea fișelor de lucru atractive ce implică exerciții de lecturare și completare, precum și abilități practice de colorat și decupat. De asemenea, atitudinea pozitivă a cadrului didactic a fost remarcată ca un factor influent în percepția elevilor față de materie, după cum se poate observa din următorul răspuns: „profesorul nostru ne explică frumos și înțeleg.” (băiat, 9 ani, clasa a III-a).

În urma solicitării de a relata o pildă biblică cunoscută, s-a constatat că majoritatea elevilor din cele două eșantioane nu sunt familiarizați cu astfel de pilde, doar 14 elevi din grupul experimental și opt din cel de control menționând fie Pilda fiului risipitor, fie Pilda talanților. Doisprezece dintre aceștia, confundând pildele cu povestirile biblice sau pildele moral-religioase discutate la orele de religie, au amintit despre facerea lumii, arca lui Noe, povestiri biblice și pilda celor trei piersici, după cum se poate observa detaliat în figura numărul doi. Elevii au indicat ca sursă a cunoașterii acestor pilde, în mare măsură, orele de Religie, dar și participarea la slujbele bisericești sau vizionarea animațiilor biblice. Un aspect notabil a fost exprimat de o elevă din grupul de control, care, prin puritate și inocență, a încercat să explice motivul necunoașterii sau uitării unor astfel de pilde prin cuvintele „părintele a zis o pildă, dar am uitat-o” (fată, 11 ani, clasa a IV-a).

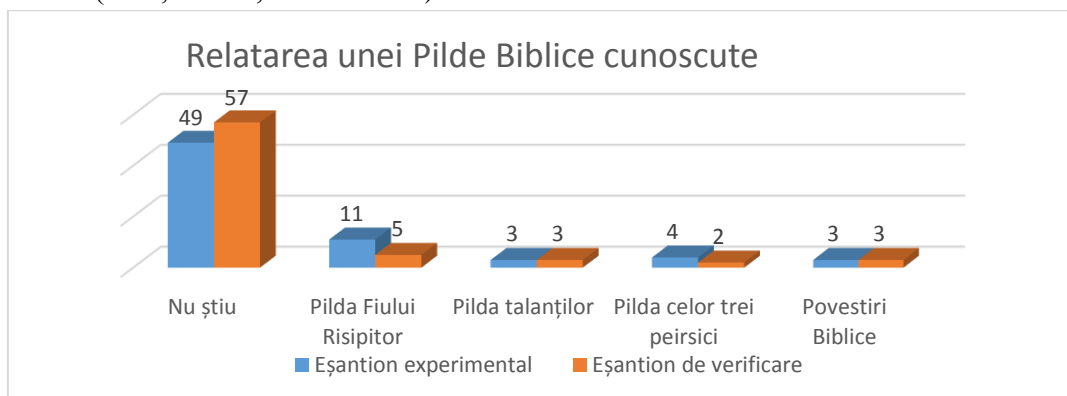

Fig. 2. Relatarea unei pilde biblice cunoscute de către elevii din ciclul primar, în pretest

În cadrul capitolului axat pe lectura moral-religioasă a elevilor, s-a constatat, cu dezamăgire, că lectura personală a acestora, precum și cea desfășurată în timpul orelor de Comunicare în limba română, nu includ, în mare măsură, pildele Mântuitorului sau fabulele culte, după cum se poate observa în figura numărul trei. Cei care totuși au menționat că au citit, au indicat cărțile de rugăciuni, Biblia și bibliile pentru copii drept surse pentru a descoperi pildelor Mântuitorului, cu menționarea doar a Pildei fiului risipitor. În ceea ce privește fabulele culte, doar un elev a menționat că a citit „Fabulele lui Esop”, ceilalți enumerând titluri precum „Ursul păcălit de vulpe”, „Balada unui greier mic”, „George și cheia U” și „Matilda”. Elevii care au parcurs lecturile menționate au spus că au simțit o creștere a stării de bine și o mai mare bucurie, înțelgând că „Dumnezeu ne iubește” (fată, 8 ani, clasa a II-a). De asemenea, ei au subliniat importanța respectului reciproc, a purtării frumoase și a grijii față de ceilalți oameni și față de animale, ca fiind descoperite în urma lecturii.

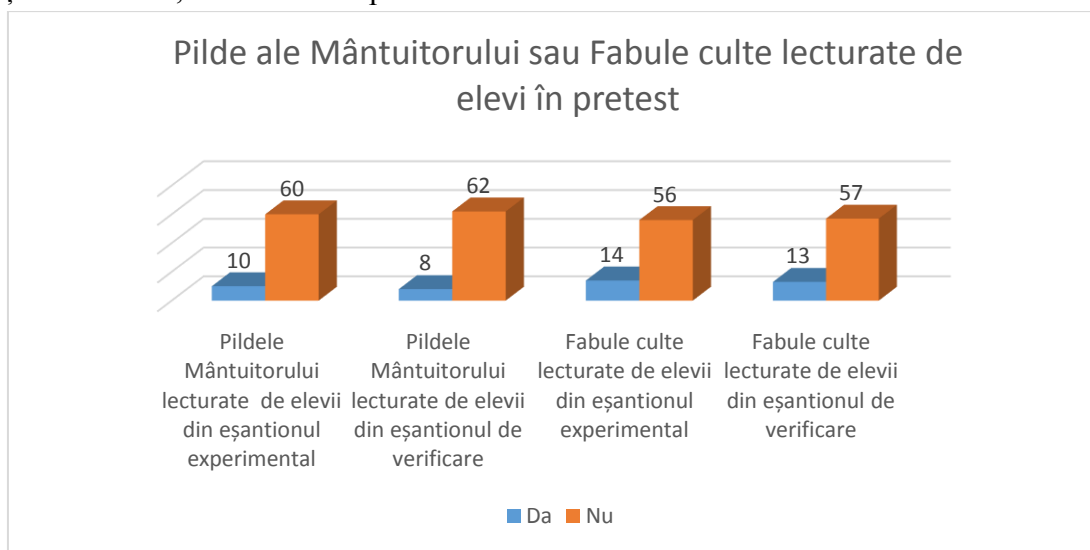

Fig. 3. Numărul de Pilde ale Mântuitorului sau fabule culte lecturate de elevi, în pretest

În urma analizei răspunsurilor oferite în capitolul privind relațiile elevilor la școală, în itemul referitor la prietenii din clasă, dintr-un total de 140 de elevi, doar doi au indicat că nu au încă prieteni în clasă, ceilalți având între doi și 12 prieteni, atât în clasa lor, cât și în celelalte clase. Elevii au explicat motivele pentru care au ales acești prieteni, menționând calități precum bunătatea, înțelegerea, legăturile de rudenie, cunoașterea încă din grădiniță și existența unor interese comune. De asemenea, activitățile variate desfășurate împreună, cu un accent deosebit pe joc, au avut un rol important în consolidarea acestor relații. În cadrul chestionării la finalul acestui capitol, elevilor li s-a solicitat să evalueze dacă cred că manifestă un comportament adecvat și dacă ar dori să schimbe ceva la acesta. Analizând răspunsurile, s-a observat că majoritatea consideră că au un comportament bun și de dorit, fără a fi necesară vreo schimbare, iar orice schimbare menționată vizează relațiile din familie sau școală, cât și utilizarea adecvată a bunurilor personale, după cum se poate observa în figura numărul patru.

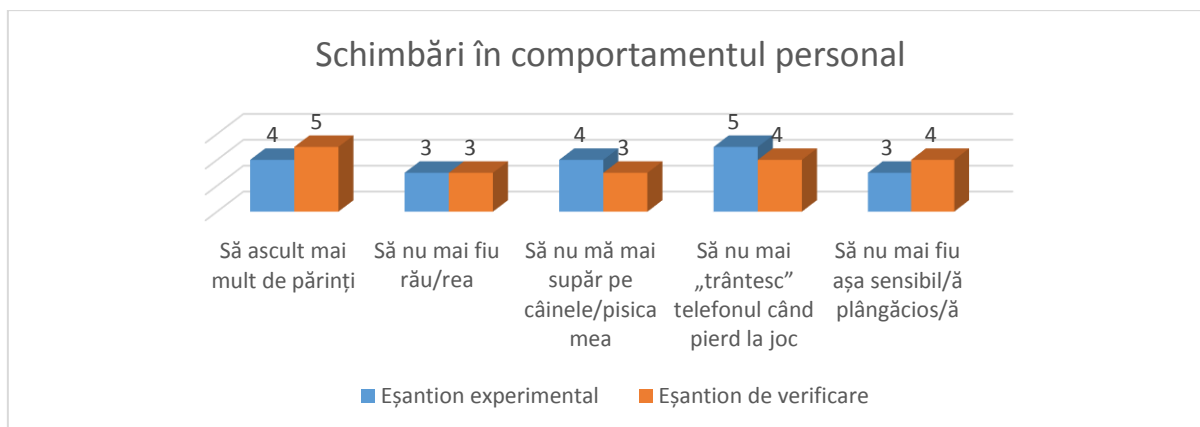

Fig. 4. Părerea elevilor referitoare la comportamentul personal, în pretest

Cu regret, dar și cu speranța că acest comportament se va corecta în urma programului de intervenție, un elev din grupul experimental a declarat că deși este conștient că nu are un comportament de dorit, nu consideră necesară nicio schimbare. În contrast, în rândul elevilor din grupul de control, a fost încurajator să observăm răspunsuri precum „Da, aș vrea să nu mai fac păcate” (fată, 10 ani, clasa a III-a).

În cadrul capitolului ce s-a concentrat asupra relației elevilor cu familia, rezultatele analizei au aratat că elevii percep în mare parte că au o relație pozitivă cu familia lor. Aceasta este o veste îmbucurătoare și indică o atmosferă armonioasă în mediul familial. Se pare că certurile în familie sunt rare și, atunci când apar, au adesea cauze minore, precum neînțelegerile legate de împărțirea jucăriilor, preferințele în privința posturilor TV, lipsa ajutorului în treburile casnice, pasarea responsabilității pe celălalt frate sau pe soră, preferințele muzicale etc. Aceste conflicte par să fie parte firească a dinamicii familiale și sunt mai degrabă legate de aspecte cotidiene decât de probleme grave. Deși, în cea mai mare parte, elevii au indicat că nu sunt familiarizați cu nicio pildă rostită de Mântuitorul sau cu vreo fabulă cu privire la viața de familie, conform datelor prezentate în tabelul numărul unu, aceștia au identificat diverse „soluții” pentru a construi o familie fericită. Printre aceste soluții se remarcă înțelegerea reciprocă, ascultarea activă, petrecerea timpului de calitate împreună, acordarea de ajutor membrilor familiei, menținerea unui climat calm, asumarea responsabilităților casnice, implicarea părinților în activitățile copiilor, participarea tuturor membrilor la mesele în comun, practicarea iertării, menținerea sănătății, organizarea de vacanțe și excursii în familie. Nu în ultimul rând, elevii consideră că împlinirea reciprocă a dorințelor contribuie la construirea unei familii fericite, așa cum se evidențiază în răspunsul obținut de la o elevă din clasa a III-a: „părinții să mai facă și ce vor copiii, iar copiii să mai facă și ce vor părinții”.

Tabel 1. Cunoașterea de către elevi a unei pilde sau fabule despre viața de familie, în pretest

Eșantion	Număr total elevi	Cunosc măcar o pildă spusă de Mântuitorul despre viața de familie	Nu cunosc vreo pildă spusă de Mântuitorul despre viața de familie	Cunosc măcar o fabulă despre viața de familie	Nu cunosc măcar o fabulă despre viața de familie
Experimental	70 (100%)	5 (7,14%)	65 (92,86%)	0 (0%)	70 (100%)
De control	70 (100%)	0 (0%)	70 (100%)	7 (10%)	63 (90%)

În contextul ultimului capitol din chestionar, care s-a concentrat pe percepția elevilor asupra activităților extrașcolare, la prima întrebare, elevii au fost chestionați cu privire la participarea lor la astfel de activități în ultimul an. Un număr semnificativ dintre aceștia au

indicat că au luat parte, alături de colegii din celelalte clase și cadrele didactice, în perioadele postului Crăciunului și a Paștelui, la Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei. Aceste activități au fost posibile datorită implicării cadrelor didactice, a bisericii parohiale și a familiilor elevilor, ele desfășurându-se în colaborare cu Parohia „Învierea Domnului” Dolhasca, în cadrul programului național „Hristos împărtășit copiilor”. Pe lângă acestea, elevii au menționat și alte activități, precum diverse excursii, serbări și concursuri tematice, după cum se pot observa în tabelul numărul doi. Cu regret s-a constatat faptul că un număr de 38 de elevi nu au participat la astfel de activități.

Tabel 2. Activitățile extrașcolare la care au participat elevii, în pretest

Eșantion	Număr total elevi	Prgramul „Hristos împărtășit copiilor”	Excursii tematice cu clasa	Serbări școlare	Concursuri școlare	Vizită la mall, Suceava	Nu am fost
Experimental	70 (100%)	25 (35,71%)	5 (7,14 %)	10 (14,28%)	13 (18,57%)	0 (0%)	17 (24,28%)
De control	70 (100%)	20 (28,57%)	7 (10 %)	7 (10 %)	5 (7,14 %)	10 (14,28 %)	21 (30 %)

Prin sublinierea efectelor benefice pe care le-au avut asupra lor, elevii au evidențiat câteva aspecte deosebit de apreciate în cadrul acestor activități. În primul rând, au remarcat că prin participarea la Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei, în Biserică, au învățat despre importanța mărturisirii frecvente pentru curățirea sufletească, așa cum reiese din următoarele răspunsuri obținute: „când am fost în excursie la Biserică, mi-a plăcut că am răspuns la întrebările părintelui” (fată, 8 ani, clasa a II-a), „m-am simțit mai curată la suflet când am mers la Biserică” (fată, 10 ani, clasa a III-a). Vorbind despre celelalte activități, elevii au arătat că au învățat să fie mai buni, au dobândit noi cunoștințe și un vocabular mai bogat, dar și că s-au relaxat și, foarte important, au fost fericiți, după cum subliniază o elevă de zece ani din clasa a III-a: „am fost la serbare și mi-a plăcut că toți eram fericiți”. La ultimul item, unde au fost întrebați despre elementele care ar face o activitate extrașcolară mai atractivă, elevii au identificat mai multe sugestii, printre care se numără: oferirea de sucuri, prăjituri și chiar pizza la încheierea fiecărei activități, includerea unui număr cât mai mare de dansuri în cadrul acestora, organizarea lor la intervale de cel mult două luni, acordarea unui număr generos de premii, sugerând chiar „Premii ou Kinder!” (băiat, 10 ani, clasa a III-a), inclusiv momente de cântat și recitat poezii, invitatul părinților, și, desigur, oferirea unei varietăți de cadouri la finalul fiecărei activități.

În urma analizei tuturor acestor răspunsuri, putem concluziona faptul că prezentul studiu aduce contribuții semnificative la înțelegerea impactului pe care îl are educația moral-religioasă prin pildele Mântuitorului și fabulele culte asupra elevilor din perspectiva mai multor paliere, dintre care amintim palierul educațional, cel relațional și cel familial. Considerăm cu tărie că un program de intervenție personalizat, focusat pe pildele Mântuitorului și fabulele culte, ar putea contribui substanțial la îmbunătățirea percepțiilor, cunoștințelor și a deprinderilor moral-religioase.

BIBLIOGRAFIE

1. ACADEMIA ROMÂNĂ. Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti”, *DEX – Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2016. 1354 p. ISBN 978-606-704-161-3.
2. CREȚU, Liliana. *Impactul disciplinei Religie în formarea valorilor moral-spirituale la preadolescenți*. [online] În: Valorile moral-spirituale ale educației. 2015. p. 289-292. [citată la 05.09.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/289-292_5.pdf
3. CRISTEA, Sorin, *Fundamentele pedagogiei*, Editura Polirom, Iași, 2010. 400 p. ISBN 978-973-46-1562-9.
4. CUCOȘ, Constantin (coord.), *Pedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Iași, Editura Polirom, 2009. 766 p. ISBN 978-973-46-1405-9.
5. GÎNJU, Tatiana. *Modalități de educație morală a elevilor din ciclul primar*. [online] În: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*. 2022. p. 9-14. [citată la 02.09.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/9-14_39.pdf
6. HARUȚA, Augustina, *Educația morală a elevilor de vârstă școlară mică în cadrul instruirii*, [online] [citată la 08.01.2024]. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/1p-502-513.pdf
7. MUNTEANU, Tamara. *Metodologia formării atitudinilor morale*. [online] În: *Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă*. 2020. p. 111-114. [citată la 31.08.2023]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Orientări_axiologice_UST_2020-111-114.pdf
8. OPRIȘ, Dorin, et al. *Utilizarea textului biblic în activitățile didactice desfășurate la religie. Anchetă pe bază de chestionar*. [online] Altarul Reîntregirii, 2006, 11.3: 41-61. [citată la 03.09.2023]. Disponibil: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=67760>
9. OPRIȘ, Monica, OPRIȘ, Dorin, *Cercetare și religie. Repere și demersuri comune*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2013, p. 85. 262 p. ISBN 978-973-757-815-0.
10. SARANCIUC-GORDEA, Liliana; URSU, Ludmila. *Studierea copilului prin metoda observării și documentării: Suport de curs*. [online] Univ. Ped. De Stat ”Ion Creangă” din Chișinău, Centrul Editorial Didactic ”Pas cu Pas”. – Chișinău, 2015, 136 p. ISBN 978-9975-125-71-0. [citată la 02.09.2023]. Disponibil: <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3611/Studierea-copilului-Metoda-observarii-documentarii-Suport-curs.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
11. SCHEAU, Ioan, et al. *Rolul valorilor în educație* [online] Altarul Reîntregirii, 2016, 21.1: 503-511. [citată la 03.09.2023]. Disponibil: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=481304>
12. ȘCHIOPU, Constantin. *Valori și atitudini în interpretarea operei literare*. [online] Limba Română, 2017, 239.3: 88-94. [citată la 1.09.2023]. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/88_94_Valori%20si%20atitudini%20in%20interpretarea%20operei%20literare.pdf
13. TIMIȘ, Vasile, et al. *Cum percep tinerii anumite realități religioase și sociale: Taina Mărturisirii*. [online] Studia Universitatis Babeș-Bolyai-Theologia Orthodoxa, 2004, 49.1-2: 141-146. [citată la 01.09.2023]. Disponibil: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=193948>